

LIIKETOIMINNAN EDISTÄMISEN TOIMENPITEIDEN TOTEUTUMINEN

2014

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Sisällysluettelo

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT	3
1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit	3
1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät	4
2 HAVAINNOT	4
2.1 Strategiakauden 2009–2012 merkittävimmät toimenpiteet	4
2.1.1 Matkailuelinkeinon vahvistaminen sekä vetovoiman parantaminen	4
2.1.2 Käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen ja omien palvelujen vahvistaminen ...	5
2.1.3 Yhteistyön tehostaminen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa	5
2.1.4 Kansainvälisten investointien, yritysten ja osaajien houkuttelemisen	6
2.1.5 Strategian tavoitteiden edistäminen kansainvälisen toiminnassa	6
2.2 Strategiakauden 2013–2016 toimenpiteiden toteutuminen	8
2.2.1 Östersundomista energiaratkaisujen pilottialue	8
2.2.2 Liiketoiminnan edistäminen muissa aluerakentamisprojekteissa	9
2.2.3 Terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymän luominen	10
2.2.4 Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden kokeilut	12
2.2.5 Kumppanuuksien rakentaminen elinkeinoelämän kanssa	13
2.2.6 Yritysten houkuttelemisen yliopistojen kampuksille	14
2.2.7 Metropolia Ammattikorkeakoulun kampusalueen suunnittelu Myllypuroon	15
2.2.8 Tiivistetään yhteistyötä Taideyliopiston kanssa	16
2.2.9 Ehdotus kaupunkimarkkinoinnin kehittämisestä	16
2.2.10 Meri-Helsingin kehittämisohjelma	17
2.2.11 Yritysmuutoksen ja työllisyyden toimenpideohjelma	18
2.2.12 Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin kehittäminen	20
2.3 Toimenpiteiden toteuttamisen seuranta ja aikataulu	22
3 JOHTOPÄÄTÖKSET	23
4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT	23
LÄHTEET	24
LIITTEET	25
Liite 1. Arvioinnin toteuttamissuunnitelma	25
Liite 2. Arvioinnin kohteena olleet toimenpiteet	28

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, onko kaupungin strategiaohjelmassa 2013–2016 mainittuja liiketoimintaa edistäviä toimenpiteitä ryhdytty toteuttamaan, ja onko strategiakauden 2009–2012 toimenpiteillä ollut vaikutuksia liiketoimintaan.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa 2013–2016 yksi neljästä osa-alueesta on ”Elinvoimainen Helsinki”. Osa-alueen tavoitteena on muun muassa se, että Helsinki on Suomen yritysmyönteisin kaupunki vuonna 2016. Tämän tavoitteen ja siihen liittyvien toimenpiteiden lisäksi strategiassa on esitetty paljon muita toimenpiteitä, jotka liittyvät liiketoiminnan edistämiseen. Kaiken kaikkiaan strategiaohjelmasta ja sen toimeenpanopäätöksestä poimittiin 15 toimenpidettä arvioinnin kohteeksi. Muistiossa selkeästi samaan aihealueeseen liittyvät toimenpiteet on yhdistetty yhteen alalukuun. Kaikki toimenpiteet on esitetty liitteessä 2.

Uuden liiketoiminnan syntyminen Helsinkiin toisi verotuloja. Talouden epävarmuus on suurta tällä hetkellä, joten talouskasvun luominen houkuttelemalla yrityksiä ja tukemalla uuden liiketoiminnan syntymistä on tärkeää.

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko strategiaohjelman 2013–2016 liiketoimintaa edistäviä toimenpiteitä ryhdytty toteuttamaan. Pääkysymystä tarkennettiin kunkin toimenpiteen kohdalla kolmella osakysymyksellä:

1. Onko toimenpide käynnistynyt?
2. Mihin toimenpiteisiin kaupunki aikoo ryhtyä?
3. Onko jo käynnistetyillä toimenpiteillä havaittu vaikutuksia?

Muistion luvussa 2.2. vastataan siihen, miten toimenpiteitä on toteutettu, ja onko niillä havaittu vaikutuksia. Lisäksi tiedusteltiin, mitä toimenpiteitä pidettiin merkittävimpinä strategiakaudella 2009–2012, ja onko näillä toimenpiteillä havaittu vaikutuksia. Edellisen strategiakauden toimenpiteiden vaikutuksia käsitellään luvussa 2.1.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arvioinnin aineistona on pääasiassa käytetty kaupunginkansliaan ja kaupunkisuunnitteluvirastoon tehtyjen sähköpostikyselyiden vastauksia. Lisäksi on hyödynnetty kaupungin virastojen valmistelemissä toimenpideohjelmissä. Tarkastuslautakunnan 1. jaosto teki myös arviointikäynnin kaupunginkansliaan.

2 HAVAINNOT

2.1 Strategiakauden 2009–2012 merkittävimmät toimenpiteet

Luvussa esitetään kaupunginkanslian näkemys siitä, mitkä olivat merkittävimpiä liiketoimintaa edistäviä toimenpiteitä edellisellä strategiakaudella. Jokaisen alaluvun lopussa on arvio toimenpiteiden vaikutuksista.

2.1.1 Matkailuelinkeinon vahvistaminen sekä vetovoiman parantaminen

Strategiakaudella vahvistettiin Helsingin kansainvälistä näkyvyyttä matkailun osalta. Kaupunginkanslian mukaan merkittävää on useiden toiminnallisten osa-alueiden ja matkailumarkkinoinnin lisäksi erityisesti tapahtumien, World Design Capital Helsinki 2012-vuoden ja ruokakulttuurin toimenpiteiden kytkeminen matkailun kehittämiseen ja kokonaisnäkömyksen muodostaminen kaupungin eri aktiviteettien vaikutuksesta kaupunki- ja matkailumarkkinointiin. Kaupungin sisälle perustettiin matkailun edistämisyhjä kehittämään yhteistyötä kaupungin eri hallintokuntien välillä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Tämän seurauksena matkailun, tapahtumien ja markkinoinnin toimenpiteiden osalta alkoi hahmottua tarve organisoida uudelleen elinkeinotointa kokonaisuudessaan. Nämä toimenpiteet käynnistettiin 2012.¹

Matkailun osalta markkinoinnin tehostumisen avulla sekä, tapahtumien, WDC-toimenpiteiden ja ruokakulttuurin nostamisella Helsingin näkyvyys maailmalla parani, yöpymiset lisääntyivät, syntyi ruokakulttuuristrategia ja lukuisa joukko erilaisia ruokakulttuuritapahtumia. Matkailun yöpymiset lisääntyivät vuosien 2009 - 2012 aikana yhteensä 15,7 prosenttia, kotimaan yöpymiset 20 prosenttia. Kongressivieraiden määrä lisääntyi 37,9 prosenttia ja risteilyvieraiden määrä lisääntyi 2,2 prosenttia. Matkailun, tapahtumien, WDC-vuoden, ruokakulttuurin nousun sekä monien erillisten tapahtumien seurauksena elinkeinopalvelu ryhtyi 2012 rakentamaan kokonaan uutta toimintamallia ja organisaatiota, jossa vastuu strategisista linjanvedoista on nykyisellä elinkeino-osastolla ja operatiivisista toimenpiteistä uudella Helsingin Markkinointi Oy:llä.²

¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Matkailuun tehdyillä toimenpiteillä on ollut positiivisia vaikutuksia erityisesti matkailuun, mutta mitattavia vaikutuksia esimerkiksi näkyvyyteen ja tunnettuuteen ei esitetä.

2.1.2 Käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen ja omien palvelujen vahvistaminen

Forum Virium Helsingin asema vakiintui ja toiminta kehittyi. Forum Virium Helsinki -kehitysyhtiö löysi roolinsa erityyppisten innovaatiopohjaa laajentavien ja tietointensiivisten hankkeiden, kuten avoimen datan hankkeet, living lab -toiminta, kasvuvalmennus, vetäjänä ja kaupungin sisäisten toimintojen kehittäjänä.³

Kaupunginkanslian mukaan yhtenä vaikuttavuudeltaan laajimmista tuloksista voidaan pitää Helsinki Region Infoshare (HRI) -palvelun käynnistymistä. Se on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien yhteinen avoimen datan palvelu. Palvelusta löytyy pääkaupunkiseudun kaupunkeja ja koko seutua koskevaa tietoa kaikkien vapaasti ja maksutta hyödynnettäväksi. Tietoja voivat hyödyntää niin kansalaiset, kehittäjät, toimittajat, yritykset, yliopistot, korkeakoulut, tutkimuslaitokset kuin kuntien päättäjät ja työntekijätkin. Julkisen tiedon avaaminen lisää kansalaisten tietoa ja ymmärrystä asuinalueestaan ja sen kehityksestä, mikä puolestaan parantaa kansalaisaktiivisuuden edellytyksiä. Lisäksi avoin data synnyttää uusia palveluja ja liiketoimintaa sekä edistää tutkimusta ja kehitystoimintaa. Julkisen datan arvo kasvaa sen hyödyntämisen myötä.⁴

Forum Viriumin vakiintumisen ja HRI-palvelun käynnistymisen myötä syntyneitä vaikutuksia ei esitetä tarkemmin. Molemmat ovat kuitenkin todennäköisesti luoneet mahdollisuuksia liike-elämälle positiivisten vaikutusten syntyyn.

2.1.3 Yhteistyön tehostaminen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa

Korkeakouluyhteistyö nostettiin uudelle tasolle kaikkia yliopistoja koskien. Aalto-Yliopiston perinteisten yhteistyömallien lisäksi ryhdyttiin rakentamaan uutta yhteistyömallia myös Helsingin Yliopiston kanssa. Tavoitteena oli lisätä innovaatiotoiminnan osuutta kaikkien yliopistojen osalta sekä helsinkiläisten kampusten kehittämistä yhteistyössä Helsingin Yliopiston kanssa.⁵

Kaupunginkanslian mukaan yliopistoyhteistyö on johtanut merkittävästi lisääntyneeseen vuorovaikutukseen sekä Helsingin Yliopiston että myös Aalto-Yliopiston kanssa. Kampusten kehittäminen erityisesti innovaatiotoiminnan kehittämisen näkökulmasta on johtanut Think Company -toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen keskustassa ja myös Viikissä ja Meilahdessa.⁶ Yh-

³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁵ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁶ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

teistyö yliopistojen kanssa näkyy konkreettisimmin yhteisessä Think Company -toiminnassa. Muilta osin konkreettisia vaikutuksia on hankala arvioida vastauksen perusteella.

2.1.4 Kansainvälisten investointien, yritysten ja osajien houkuttelevuus

Kansainvälisen markkinoinnin osalta pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyö muutti Greater Helsinki Promotion Ltd Oy:n toimintamallia. Yleismarkkinoinnista siirryttiin kohdennettuun invest in -toimintaan. Lisäksi Helsinki otti merkittävämmän vetovastuuta kansainvälisessä toiminnassaan Itämeren alueen kehittämisestä esimerkiksi BaltMet-verkoston osalta. Myös logistiikkahankkeet kytkettiin tiiviimmin kansainvälisen toiminnan lisäksi markkinointiin ja lähialueyhteistyössä Pietari-yhteistyöhön tuotiin korostetusti invest in -näkökulmaa.⁷

Osaajien asettumiseen liittyen merkittävimpinä toimenpiteinä voidaan mainita seuraavat: Itäkeskuksen maahanmuuttajille suunnatun neuvontapisteen siirto kaupungintalolle osaksi Virka-Infoa; NEO-projektin puitteissa kehitettiin pääkaupunkiseudun yhteistä neuvontatyötä; Monikielistä Infopankki.fi -verkkopalvelua uudistettiin ja sen pitkäaikainen rahoitus varmistettiin valtion ja kuntien välisellä sopimuksella. Lisäksi käynnistettiin kolmekielinen palvelu, jolla koottiin yhteen kaikki pääkaupunkiseudun avoimet suomen kielen kurssit.⁸

Kaupunginkanslian mukaan Greater Helsinki Promotion Ltd Oy:n invest in -toiminta on lisännyt seudulle kohdistuneita investointeja ja lisännyt pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä myös markkinoinnin osalta. Myös Itämeren alueen logistiikkahankkeet ovat Helsingin vetovastuussa lisänneet yhteistyötä Helsingin, Suomen ja Baltian maiden kesken. Maahanmuuttoasioissa Virka-Infon neuvontapisteen asiakaskunta on muuttunut toimenpiteiden kohdistamisen myötä, opiskelijoiden ja osaajien osuus on noussut, joskin hitaasti. Myös neuvontatyötä tekevien viranomaisten yhteistyötä on saatu parannettua. Infopankki.fi -palveluun on tullut uusia kuntia mukaan ja rahoitussopimus on uudistettu.⁹

Kansainvälisessä markkinoinnissa tiivistyneen yhteistyön tai maahanmuuttajien integroinnissa tehtyjen muutosten vaikutuksia ei esitetä. Kaupunginkanslian vastaus ei myöskään kerro, onko kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi Suomeen tehty toimenpiteitä.

2.1.5 Strategian tavoitteiden edistäminen kansainvälisen toiminnassa

Kansainvälinen osasto koordinoi kansainvälistä toimintaa vuosina 2009 - 2012. Osastolla toimi kuukausittain kokoontuva ohjausryhmä, jossa oli osallistujat keskushallinnon muista virastoista ja Tietokeskuksesta. Vuosittain järjes-

⁷ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁸ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

tettiin myös sidosryhmäkonferenssi kaupunginjohtajan johdolla sekä kahden päivän seminaari, jossa yhdessä kaikkien virastojen kansainvälisistä asioista vastaavien henkilöiden kanssa suunniteltiin seuraavan vuoden toimintaa.¹⁰

Kansainvälisen osaston toiminnan keskiössä olivat kansainväliset projektit. Niissä kaikissa oli hankeosallistujia seudun muista kunnista, lisäksi mm. Uudenmaan liiton koordinoimassa kansainvälisen toiminnan seurantaryhmässä järjestettiin säännöllisiä tapaamisia yhdessä muiden seudun toimijoiden kanssa. Yhteistyö TEM:n, LVM:n ja UM:n kanssa on ollut tiivistä, Helsinki on muun muassa osallistunut UM:n alla toimivaan Itämeren alueen strategian koordinaatioryhmän toimintaan. Helsinki EU toimisto Brysselissä on yhteinen Uudenmaan liiton ja seudun korkeakoulujen kanssa. Pietarin toimisto on yhteinen Lahden, Tampereen ja Uudenmaan liiton kanssa.¹¹

Kaupunginkanslian mukaan Helsinki on toiminut aktiivisesti Baltic Metropoles -järjestössä, varapuheenjohtajana 2011–2012 ja puheenjohtajana 2013–14. Lisäksi EUSBSR eli Itämeristrategian horisontaalinen toimi PROMo on ollut Baltmetin kautta Helsingin vetämää. Helsinki on myös aktiivisesti toiminut Interreg IV B eli Itämeriohjelman hankkeissa, pääpartnerina kolmessa hankkeessa (Rail Baltica Growth Corridor, Baltmet Promo, One BSR) ja partnerina useassa muussa.¹²

Rail Baltican suunnitteluun osallistuminen ja muut liikennehankkeet ovat Helsingin sijaintiin liittyviä tärkeitä hankkeita. Investointien houkuttelua on tehty yhteistyössä muiden Itämeren alueen toimijoiden kanssa. Itämeren aluetta on markkinoitu matkailukohteena yhdessä muiden alueen kaupunkien kanssa muun muassa Japanissa ja USA:ssa. Myös toimistot Pietarissa ja Brysselissä ovat lisänneet näkyvyyttä ja toiminnan koordinoitua näillä alueilla.¹³ Tallinnan ja Helsingin yhteistyönä tilaama esiselvitys kaupunkien välille rakennettavasta tunnelista pitää tunnelia kannattavana ja suosittelee suunnittelun jatkamista¹⁴.

Kaupunginkanslian mukaan näkyvyys ja tavoitteellinen toiminta verkostoissa ja projekteissa lisää Helsingin mahdollisuuksia tuoda esille vahvuuksiaan ja osaamistaan kansainvälisesti ja toisaalta mahdollistaa kustannustehokkaan tavan oppia muilta ja muiden kanssa. Muun muassa palvelumuotoilumainetta ja avoimen datan osaamista on viety eteenpäin hankkeiden ja verkostojen kautta. Liikenne- ja logistiikkayhteistyössä kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä Helsingin sijaintiin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi. Vaikuttaminen yhdessä muiden kaupunkien kanssa muun muassa Euroopan komissioon

¹⁰ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹⁴ Tiedote Helsingin kaupungin Internetsivuilla 11.2.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

niin sisältö- kuin ulkopuolisen rahoituksen lisäämiseksi kaupungeille on selkeästi vahvistunut viime vuosina.¹⁵

Kaupunginkanslian vastauksessa ei esitetä, mitä konkreettisia vaikutuksia tiiviillä kansainvälisellä toiminnalla on ollut.

2.2 Strategiakauden 2013–2016 toimenpiteiden toteutuminen

Jokaisessa alaluvussa esitetään kaupunginkanslian tai kaupunkisuunnitteluviraston selvitys siihen, miten strategiaohjelman tai strategiaohjelman toimeenpanopäätöksen toimenpiteitä on lähdetty toteuttamaan, ja onko niillä havaittu vaikutuksia. Tämän jälkeen esitetään oma arvio toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumisesta.

2.2.1 Östersundomista energiaratkaisujen pilottialue

Östersundomista suunnitellaan uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilottialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille.

Kaupunginkanslian mukaan asiasta on pidetty käynnistyskokous loppuvuonna 2014 elinkeino-osaston, aluerakentamisyksikön ja kaupunkisuunnitteluviraston kesken.¹⁶ Östersundomin yleiskaavaehdotus on valmistunut lokakuussa 2014. Kaavaehdotuksessa on varattu alueita elinkeinotoimintaan ja muun muassa aurinkoenergian tuotantoon. Kaavamääräyksissä ohjeistetaan ottamaan käyttöön energiatehokkuuteen, aurinkoenergiaan ja yleensä cleantech-alaan liittyviä järjestelmiä alueen toteuttamisessa.¹⁷

Vuonna 2015 on tarkoitus tehdä suunnitelma sitä, millaisia pilotoiteja alueella voidaan toteuttaa, mikä on kaupungin tahtotila ja miten vuoropuhelua käydään yritysten kanssa. Lisäksi aluerakentamisyksikön kanssa on käyty keskustelua joidenkin pilottiprojektien käynnistämisestä jo ennen alueen kaavan valmistumista. Tulevassa suunnitelmassa tullaan erittelemään tarkemmat käytännön toimenpiteet.¹⁸

Vaikutukset ovat ilmenneet joidenkin alan yritysten kiinnostuksena alueen kehittämiseen¹⁹. Laajemmat vaikutukset ovat nähtävissä, kun alue toteutetaan mahdollisesti 2020-luvulta alkaen²⁰.

¹⁵ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹⁶ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹⁷ Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

¹⁸ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

¹⁹ Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

²⁰ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Vastausten perusteella toimenpiteitä on toteutettu siinä määrin, kuin se on alueen kaavatilanteen ja rakentamisaikataulun mukaan mahdollista. Vaikutukset ovat nähtävissä aikaisintaan, kun aluetta ryhdytään toteuttamaan.

2.2.2 Liiketoiminnan edistäminen muissa aluerakentamisprojekteissa

Muissa aluerakentamisprojekteissa hyödynnetään alueiden erityispiirteet uuden liiketoiminnan edistämiseksi. Uusia asuin- ja työpaikka-alueita hyödynnetään uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi, kokeilu- ja käyttöönottoympäristöinä.

Kaupunginkanslian mukaan projekteihin liittyen on käynnistetty muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- Jätkäsaareen, Kalasatamaan ja Kruunuvuorenrantaan toteutetaan alueellinen jätteen imukeräysjärjestelmä, Kruunuvuorenrannassa toteutettavaksi tekniikaksi on valittu kotimaisen laitetoimittajan uusia innovaatioita sisältävä järjestelmä.
- Länsisataman, Kalasataman ja Kruunuvuorenrannan aluerakentamisprojekteissa hankitaan rakentamislogistiikkapalvelua, jonka kehittämisen ja kokeilun alustana projektit toimivat.
- Kruunuvuoresta, Kuninkaantammesta, Malmilta ja Vuosaaresta luovutettiin tontteja uusille rakennusalan toimijoille rakennusalan kilpailun edistämiseksi ja uusien toimijoiden saamiseksi Helsinkiin.
- Kahdelle Haagaan sijoittuvalle ja yhdelle Kuninkaantammeen sijoittuvalle Kehittyvä kerrostalo -työryhmän puoltamalle kehittämissuunnitelman hankkeelle varattiin tontit.
- Jätkäsaaren osalta on tehty analyysi Jätkäsaaren kaupallisista painopisteistä 2/2014 – 5/2014, jossa arvioitiin keskustorttelin ja Länsisataman suhdetta koko Jätkäsaaren kaupallisessa kokonaisuudessa.
- Kalasataman osalta on tehty merkittävää kokeilutoimintaa.²¹

Keskeisten aluerakentamisprojektien osalta lisätään vuoropuhelua elinkeino-osaston ja aluerakentamisosaston välillä. Vuoden 2015 aikana osastot kehittävät yhdessä mallin markkinavuoropuhelun käymiseksi yritysten kanssa. Kruunuvuorenrannan projektialueelle toteutetaan kansainvälisen suunnittelukilpailun periaatteiden mukaista yleisten alueiden älykkäästi ohjattua led-valaistusta ja asuntotonteille valotaidetta. Kaupunginkanslian aluerakentamisyksikkö on käynnistänyt toimenpiteet Jätkäsaareessa vuoden 2016 aikana järjestettävään kilpailulliseen ilmoittautumis- ja neuvottelumenettelyyn, jonka perusteella tehdään tontinvaraukset usealle toteuttajaryhmälle. Vuoden 2015 aikana laaditaan asemakaavaluonnos, jonka yhteydessä täsmennetään kokonaisuuden tavoite.²²

²¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

²² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Pääsääntöisesti jo käynnistettyjen toimenpiteiden vaikutukset tulevat näky-
mään pidemmällä aikavälillä. Kaupunginkanslian aluerakentamisyksikkö on
käynnistänyt Jätkäsaarella kaupallisten painopisteiden selvitykset (2011 ja
2014), jotka on otettu huomioon eri osa-alueiden kaavoituksessa kivijalkaliike-
tilojen sijoittamisen ja volyymin muodossa. Kaupunginkanslian mukaan usei-
den terveyden ja hyvinvoinnin ammattilaisten kanssa käydyissä keskusteluis-
sa on noussut esille tarve alan osaamiskeskuksen synnyttämiseksi. Saadut
kontaktit ja yhteydenotot ovat luoneet hyvän pohjan kilpailullisen ilmoittautu-
mis- ja neuvottelumenettelyn järjestämiseksi vuonna 2016.²³

Kaupunginkanslian vastauksen perusteella aluerakentamisprojekteja on hyö-
dynnetty uusien palveluiden kokeilemisessa. Kaupunki voi näin toimia pilot-
tialustana uusille tuotteille ja palveluille. Konkreettisia vaikutuksia ei vastauk-
sessa kuitenkaan eritellä.

2.2.3 Terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymän luominen

**Selvitetään mahdollisuudet luoda Helsinkiin terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskitty-
mä, johon sijoittuisi käyttäjälähtöistä tuote- ja palvelukehitystä tekeviä yrityksiä sekä
julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita.**

Toimenpiteessä on keskitytty terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien tutkimus- ja
yrityslähtöisten innovaatio- ja liiketoimintakeskittymien vahvistamiseen Helsin-
gissä. Meilahden ja Viikin tutkimusosaamisen ja maantieteellisen keskittymän
elinkeinopoliittisesta hyödyntämisestä on laadittu toimintasuunnitelma, jonka
osapuolia ovat Helsingin yliopisto, HUS, ja Helsingin kaupunki sekä myö-
hemmässä vaiheessa mahdollisesti myös Aalto-yliopisto. Suunnitelman laa-
dinnan yhteydessä on jo aloitettu vuoropuhelu lääke- ja terveysteknologiayri-
tysten kanssa. Suunnitelma kattaa muun muassa seuraavat kehittämiskoh-
teet: tutkimusalustat ja -sopimukset, start-up -toiminnan kehittäminen, tekno-
logiansiirtotoiminnot, kansainvälisten investointien houkuttelu, kiinteistökehiti-
täminen, kansainvälinen markkinointi. Suunnitelma liittyy osaltaan Helsingin
yliopiston sisäiseen rakenteelliseen kehittämiseen ja tutkimusrahoituksen
suuntaamiseen. Työ jatkuu keväällä 2015 ensimmäisten toimenpiteiden käyn-
nistämisellä. Myös Helsinki Think Company toiminta tullaan käynnistämään
Meilahden kampuksella 2015. Toiminta on jo käynnissä keskuskampuksella ja
Viikissä.²⁴

Kaupunki on solminut GE Healthcare Finland Oy:n kanssa yhteistyösopimuk-
sen Health Innovation Villagen kehittämisestä Vallilassa, jonne on sijoittunut
noin 20 terveysteknologia-alan start-up -yritystä. Lisäksi kaupungin valmiutta
toimia uusien terveyttä ja hyvinvointia edistävien tuotteiden ja palvelujen kehi-

²³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

²⁴ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

tysalustana on vahvistettu erilaisilla kehittämishankkeilla. Yhteistyössä hallintokuntien kanssa kaupunginkanslian aluerakentamisyksikkö on selvittänyt Jätkäsaaren toisen keskuskorttelin kehittämistä asumisen ja arjen hyvinvoinnin teemalla vuodesta 2010.²⁵

Kotihoidossa edistetään kaupungin ja alan yritysten yhteistyötä iäkkäiden kotona asumista tukevien palveluiden kehittämisessä. Kalasataman uuden terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelussa luodaan mahdollisuuksia keskuksen hyödyntämiseen uusien tuotteiden ja palvelujen kehitys- ja kokeiluymäristönä.²⁶

Selvitystyö on tehty ja liitetty osaksi toimenpideohjelmaa kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi kaupungin eri osissa sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi. Vireillä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos vaikuttaa merkittävästi kaupungin toimintaan. Koska uudistuksen keskeiset linjaukset ovat kuitenkin vielä avoimina, ei sitä ole toistaiseksi huomioitu toimenpiteissä.²⁷

Edellä kuvattuja toimenpiteitä jatketaan sekä aloitetaan toimenpiteet Meilahden ja Viikin kehittämiseksi uuden liiketoiminnan näkökulmasta. Tämän lisäksi vuoden 2015 alussa käynnistyy Pohjoismaiden pääkaupunkien yhteinen Nordic Innovation Challenge -kilpailu, jossa haetaan uusia ratkaisuja tukemaan ikääntyneiden ja vammaisten itsenäistä asumista kotona. Sosiaali- ja terveysvirasto ja kaupunginkanslian elinkeino-osasto kehittävät yhdessä valmiutta ja yhtenäisiä menettelytapoja kaupungin toimimiselle terveyden ja hyvinvoinnin ratkaisujen kehitys- ja referenssialustana.²⁸

Kaupunginkanslian mukaan käynnistetyillä toimenpiteillä positiivinen kehitys on päässyt alkuun ja eri osapuolet ovat sitoutuneita yhteisiin tavoitteisiin.²⁹

Kaupunginkanslian vastauksen mukaan toimenpiteitä on lähdetty toteuttamaan ja niillä on ollut jo myös vaikutuksia. Merkittävänä tuloksena on ollut GE Healthcare Finlandin ja muiden yhteistyökumppaneiden suuri investointi Vallilaan³⁰.

²⁵ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

²⁶ Suomen yritysmuönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

²⁷ Suomen yritysmuönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

²⁸ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

²⁹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

³⁰ Tiedote Helsingin kaupungin Internetsivuilla 30.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

2.2.4 Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden kokeilut

Käynnistetään uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon sekä energiatehokkuuteen liittyviä kokeiluja.

Helsingin kaupunki on ollut päävastuussa tai osallisena useissa hankkeissa, joilla on edistetty uusiutuvan energian tuotantoa ja energiatehokkuuteen liittyviä kokeiluja:

- Viikin ympäristötalon sähkövarastohanke käynnistyi syksyllä 2014. Hanke kuuluu osana Tekesin rahoittamaan älykkään sähköisen liikenteen edistämisen ohjelmaa.
- Helsingin Energia käynnisti toteutuksen Suomen suurimman aurinkovoimalan rakentamisesta Suvilahteen vuoden 2015 alussa.
- Helsingin Energia on toteuttanut Sakarinmäen koulukeskukseen uusiutuvaan energiaan perustuvan lämmitysjärjestelmän.
- Lisäksi Helsingin Energia on käynnistänyt pellettien polton koejakson Salmisaaren voimalaitoksella joulukuun lopulla. Koejakson jälkeen voidaan aloittaa tavoitteen mukainen pelletin seospoltto kivihiilen joukossa 5-7 prosentin osuudella.
- Aalto-yliopiston koordinoima FinSolar -hanke käynnistyi kesäkuussa 2014. Hankkeessa on kaupungilta mukana Ympäristökeskus, Rakenusvirasto, Kiinteistövirasto ja Helsingin Energia. Hankkeessa kehitetään aurinkosähkön markkinoita.
- Ympäristökeskus yhdessä Ilmastoinfon kanssa kehitti Aurinkosähkö kotiin -kampanjan, jonka avulla aurinkosähkön kilpailutus helpottui ja hinnat tulivat vertailukelpoiksi. Kampanja toteutettiin ensimmäisen kerran keväällä 2014 ja seuraavaksi se toteutetaan keväällä 2015.
- Ympäristökeskuksen koordinoima pääkaupunkiseudun asukkaiden energianeuvoston ASIAA! -hanke on järjestänyt konkreettista energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian neuvontaa.
- Kaupunginkanslian aluerakentamisyksiköllä on Kivikossa rakenteilla primääripihi-kerrostalohanke, jossa kokeillaan muun muassa pellettilämmitystä osana kokonaissähköenergian kulutuksen minimointia.
- Honkasuolla ja Kuninkaantammessa on alueryhmyöskentelyssä seurattu ja edistetty asemakaavassa, maankäyttösopimuksissa ja tontinvarauksissa edellytettyjen energiatehokkuusvaatimusten ja uusiutuvan energian käyttövaatimusten toteuttamista asuinrakennushankkeissa.³¹

Vuoden 2015 aikana selvitetään mahdollisuudet käyttää joissakin energiansäästöinventoinneissa ja uuden energian hankkeissa erilaisia kaupallisten toimijoiden tarjoamia palveluja kaupungin omien toimenpiteiden rinnalla. Helen Oy tuo kaupungin päätöksentekoon suunnitelmat kehitysohjelman toteutuksesta ja kehittää uusia ratkaisuja energian varastointiin osana EU:n Cityopt

³¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

-hanketta. Lisäksi Helen Oy toteuttaa ensimmäisen avoimiin rajapitoihin perustuvan kodin sähköjen etäohjauspalvelun Kalasatamassa, Suvilahden aurinkovoimalan, jatkaa uusien kohteiden suunnittelua ja toteutusta sekä laajentaa sähköautojen latausverkostoa Helsingissä.³²

Kaupunginkanslian mukaan on havaittavissa, että asuntorakennuttajat valitsevat hankkeisiin parhaiten soveltuvan kehityspolun ja energiateknisen ratkaisun siten, että kaupungin asettamat energiatehokkuusvaatimukset ja uusiutuvan energian käyttövaatimukset toteutuvat. Rakennuttajien ja heidän konsulttiansa energiansäästötietoisuus on kasvanut. Hankkeissa käytettyjen ratkaisujen vaikutukset on arvioitavissa ja joissakin kehittämishankkeissa myös mitattavissa myöhemmin.³³

Kaupunginkanslian vastauksen perusteella erilaisia toimenpiteitä on toteutettu runsaasti ja niillä on havaittu jo olevan vaikutuksia.

2.2.5 Kumppanuuksien rakentaminen elinkeinoelämän kanssa

Elinkeinoelämän ja kaupungin kumppanuuksia edistetään siten, että ympäristövastuullisuus vahvistuu ja syntyy innovatiivista ja uutta liiketoimintaa älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkaiden palveluiden ja hiilineutraalien tuotteiden ympärille.

Ympäristökeskus on koordinoinut kaupungin, yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteisen ilmastokumppanit -verkoston toimintaa yhdessä elinkeino-osaston kanssa. Ilmastokumppanit ovat edelläkävijöitä ja ovat hankkineet muun muassa sähköautoja, aurinkosähköä ja älykästä valaistusta. Kaupunki osallistuu (ympäristökeskus, HKR, hankintakeskus) Suomen ympäristökeskuksen vetämään innovatiiviset julkiset cleantech -hankinnat ja päätöksentekijärjestelmä -hankkeeseen. Tavoitteena on edistää innovatiivisten cleantech -hankintojen toteutumista ja vahvistaa markkinointia, jolla ylläpidetään kilpailukykyä ja synnytetään uudenlaista liiketoimintaa Suomessa.³⁴

Helsinki aikoo perustaa ilmastokadun Iso Roobertinkadulle. Rakennusvirasto suunnittelee ja toteuttaa kadun peruskunnostuksen ilmastoystävällisesti. Hankkeeseen haetaan EU:n rahoitusta 6aika-ohjelmasta, jonka avulla sitoutetaan alueen yritykset ja asukkaat toimimaan ilmastoystävällisesti sekä tuetaan ilmastoviisaita ratkaisuja. Ilmastokatuhanke käynnistyi keväällä 2014 yrityksille laaditun kyselyn puitteissa. Kiinnostusta osoittaneiden tahojen kanssa on pidetty lukuisia yhteistyökokouksia ja tilaisuuksia. Rakennusvirasto ja Kaupunkisuunnitteluvirasto ovat käynnistäneet suunnittelun kadun peruskunnostuksesta ympäristöystävälliseksi. Valmistelussa on myös kehityshankkeita, jotka käynnistynevät vuonna 2015. Energiatehokkuuden edistäminen alueellisesti liiketoimintamalleja kehittämällä -hanke (lähiöiden energiatehokkuusha-

³² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

³³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

³⁴ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

ke), johon haetaan INKA -rahoitusta³⁵, on valmisteilla. Lisäksi HSY valmistellee seudun yhteistä Helsinki Region Ecohub -hanketta, jonka ensimmäisessä vaiheessa keskitytään ympäristö- ja paikkatiedon avaamiseen ja kehittämiseen.³⁶

Fiksu Kalasatama -hankevalmistelun aikana on saatu käynnistettyä useita projekteja ja markkinoitua Kalasatama Helsingin Smart City -kärkenä sekä kotimaassa että ulkomailla. Ennen kaikkea hanke on onnistunut kokoamaan parin sadan henkilön verkoston, jotka ovat innostuneet fiksun kaupungin osan kehittämistä. Jätkäsaaren ja Kalasataman alueella jätehuolto toimii putkikuljetusjärjestelmällä. Uudet jätteenkeräystavat poistavat suuren osan asuinalueella kulkevista roska-autoista, sitä kautta liikenteen päästöt pienenevät ja liikenneturvallisuus lisääntyy.³⁷

Lisäksi on syntynyt innovaatiopilotti, älykonttikokeilu (syys-marraskuu 2014), jossa PiggyBaggy³⁸ start-up -vetoisesti kokeiltiin lähipalvelupistettä yhteistyössä SRV:n, kaupungin ja asukkaiden kesken. Yhteiskokeilu toi Kalasatamaan 24/7-itsepalvelukirjaston, ruokapiirin jakelupisteen, kierrätystavaroiden keräilypisteen, jaetun lelulaatikon sekä tavarakimppakyydillä kuljetettujen tavaroiden noutopaikan.³⁹

Vastauksen perusteella kaupunki on ryhtynyt erilaisiin toimenpiteisiin rakentaakseen kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa vahvistaakseen yritysten ympäristövastuullisuutta ja innovatiivisuutta. Vaikutuksia ei kaupunginkanslian vastauksessa kuitenkaan tuoda merkittävästi esiin.

2.2.6 Yritysten houkuttelevuus yliopistojen kampuksille

Toteutetaan yhteistyössä yliopistojen kanssa toimenpiteet sellaisten yritysten houkuttelemiseksi Viikin tiedepuistoon, Kumpulankampukselle ja Meilahteen, jotka hyötyvät kyseisten kampusten läheisyydestä.

Helsinki Think Company on ydinkeskustan kohtaamispaikka uudelle yritykselle, jossa opiskelijat, tutkijat ja yrittäjyydestä kiinnostuneet voivat verkostoitua. Helsinki Think Company on osa Helsingin yliopiston ja Helsingin kaupungin pitkäjänteistä yhteistyötä alueen kilpailukykyyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuorikadulla toiminta käynnistyi huhtikuussa 2013 ja Viikin kampuksella toukokuussa 2014. Helsinki Think Company Viikki on herättänyt kiinnostusta yli tiedekunta- ja kampusrajojen. Myös elinkeinoelämä on kiinnostunut.⁴⁰

³⁵ Tekesin Innovatiiviset Kaupungit -ohjelma.

³⁶ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

³⁷ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

³⁸ Tavaroiden vertaiskuljetuspalvelu.

³⁹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴⁰ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Kampusten kehittämisen osalta on tarkoitus tiivistää yhteistyötä kaupungin sekä Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kanssa. Viikin osalta tiivistetään yhteistyötä kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja talous- ja suunnitteluosaston sekä Helsingin yliopiston ja Viikin tiedepuistossa olevien tyhjen toimitilatoimittien omistajien kesken. Kaupunki ja yliopisto ovat myös suunnitelleet Helsinki Think Companyn perustamista Kumpulan kampukselle.⁴¹

Meilahtea ja Viikkiä kohtaan on olemassa kansainvälistä kiinnostusta. Vaikutuksia voidaan arvioida kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä.⁴²

Kaupunginkanslian vastauksen mukaan toimenpiteisiin on ryhdytty varsinkin edistämällä opiskelijoiden yrittäjyyttä, mutta konkreettisia vaikutuksia on nähtävissä vielä varsin vähän.

2.2.7 Metropolia Ammattikorkeakoulun kampusalueen suunnittelu Myllypuroon

Suunnitellaan Metropolia Ammattikorkeakoulun Myllypuron kampusalue. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan liiketoimintaedellytysten luominen kampuksen yhteyteen.

Myllypuron kampusalueen suunnittelu on käynnistynyt. Hankesuunnittelun tavoitteena on ollut suunnitella kampus, jonka tilat tarjoavat mahdollisuuden aktiiviseen vuorovaikutukseen alueen ja koko Itä-Helsingin toimijoiden kanssa sekä mahdollisuuden yrittäjyyden edistämiseen. Käyttäjälähtöisessä Hybridikampus -hankkeessa on osallistuvan suunnittelun menetelmillä koottu tarpeita ja ideoita kampuusuunnittelun tueksi yhteistyössä Myllypuron ja Arabianrannan asukkaiden, alueen yrittäjien, muiden palveluntarjoajien sekä opiskelijoiden kanssa. Elinkeino-osasto on käynyt loppuvuonna 2014 keskusteluja Metropolian ja Lähiöprojektin edustajien kanssa yritystoiminnan edistämisestä sekä yrittäjyyden ja start-up -toiminnan lisäämisestä Myllypuron kampuksella.⁴³ Kampusalueen ympäristöön on kaavoitettu runsaasti toimitilapotentialiaalia⁴⁴.

Metropolian Myllypuron kampuksen suunnittelua jatketaan. Kampuksen ensimmäinen vaihe on suunniteltu valmistuvaksi elokuussa 2018 ja toinen vaihe elokuussa 2019. Kampushankkeen yhteydessä selvitetään mahdollisuutta toteuttaa yritystoimintaa edistävää toimintamallia yhdessä Metropolian ja Lähiöprojektin kanssa. Myllypurossa selvitetään myös Helsinki Think Company -toimintamallin kaltaisen korkeakoulu-yrittäjyyttä tukevan toiminnan aloittamisen edellytykset.⁴⁵

⁴¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴⁴ Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

⁴⁵ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Havaitut vaikutukset liittyvät toistaiseksi kaavoituksen käynnistymiseen ja suunnittelussa hyödynnettävien kehitysideoiden syntymiseen. Kampusalueen lähiympäristössä asemakaavoittaja valmistelee kaavamuutoksia opiskelija-asuntojen rakentamisen mahdollistamiseksi. Käyttäjälähtöisessä Hybridikampus -hankkeessa syntyneitä kehitysideoita otetaan huomioon kampuksen suunnittelussa.⁴⁶

Myllypuron kampuksen suunnittelu on hankesuunnitelmavaiheessa. Hanke-suunnittelussa ja kaavoituksessa on otettu huomioon liike-elämän ja yrittäjyyden edistämisestä kampusalueella. Vaikutukset ovat todella nähtävissä kampuksen ollessa toiminnassa.

2.2.8 Tiivistetään yhteistyötä Taideyliopiston kanssa

Tiivistetään yhteistyötä vuoden 2013 alussa aloittavan uuden Taideyliopiston kanssa.

Yhteistyön tiivistäminen aloitettiin syksyllä 2013 yhteisen hankkeen suunnittelun myötä. Taideyliopisto ja Helsingin kaupunki hakivat yhdessä Helsinki Creates Works -valmisteluhankkeelle Opetus- ja kulttuuriministeriön valtion erityisavustusta. Hanke käynnistyi keväällä 2013. Helsinki Creates Works (Helcre) -valmisteluhanke tukee nuorten taiteilijoiden yrittäjyyttä, se tuo yhteen eri alojen nuoret taiteilijat, kaupunkitoimittajat ja kehittämiskohteiksi valitut Helsingin kaupunginosat, kuten Pasila, Vallila, Kuninkaantammi, Kalasatama ja Suvilahti.⁴⁷

Toimenpiteillä on jo havaittu vaikutuksia. Hanke on laajentanut taiteilijoiden ammatillista praktiikkaa ja lisännyt merkittävästi yhteistyömahdollisuuksia niin yksityisten yritysten kuin julkisten organisaatioiden kanssa.⁴⁸

Kaupunginkanslian vastauksen mukaan taideyliopiston kanssa on käynnistetty yhteishankkeita ja niillä on havaittu vaikutuksia. Konkreettisia vaikutuksia on todennäköisesti hankala osoittaa.

2.2.9 Ehdotus kaupunkimarkkinoinnin kehittämisestä

Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta valmistelevaan yhteistyössä kiinteistöviraston, kaupunkisuunnitteluviraston ja hallintokeskuksen viestintäosaston kanssa ehdotuksen kaupunkimarkkinoinnin kehittämisestä toukokuun 2014 loppuun mennessä.

Helsingin kaupunkimarkkinoinnin kehittämis ehdotus on käsitelty kaupunginhallituksen iltakoulussa 2.6.2014 ja se on merkitty tiedoksi. Ehdotus sisältää tietoa kaupungin markkinoinnin nykytilasta, tavoitteista, alustavista kohderyh-

⁴⁶ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴⁷ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁴⁸ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

mistä, teemoista ja haasteista.⁴⁹ Kehittämisehdotuksen mukaan kaupungilta on puuttunut markkinoinnin kokonaisstrategia, markkinointia on toteutettu siiloutuneesti, ja markkinoinnin vastuu sekä velvollisuudet ovat hajautuneet eri tahoille.⁵⁰

Kehittämisehdotuksen mukaisesti kaupunkimarkkinointia tullaan kehittämään kokonaisuutena niin, että Helsingille laaditaan yhteinen markkinointistrategia ja brändikonsepti. Kaupunkimarkkinointiyksikkö on jo aloittanut projektin käytännön suunnittelun, kaupungin sisäisen organisoitumisen sekä ulkopuolisen strategisen yhteistyökumppanin valintaa koskevan hankintakilpailutuksen. Projektiin tullaan osallistamaan laajasti kaupungin eri osastoja, yksiköjä sekä kaupunkilaisia.⁵¹

Kehittämisehdotuksen tuloksista selvisi, että kaupunkimarkkinoinnin tulee hyödyttää laajasti koko kaupunkiorganisaatiota ja myös ulkopuolisten sidosryhmien tarpeita. Tulokset osoittivat myös, että laaja yhteistyö kaupungin eri osasto- ja yksikkörajojen kesken on toivottua. Havaitut seikat otetaan huomioon kaupunkimarkkinoinnin kehittämisessä.⁵²

Kaupunginkanslia on laatinut ehdotuksen kaupunkimarkkinoinnin edistämiseksi ja työ jatkuu konkreettisemmalla tasolla elinkeino-osaston koordinoimana. Vaikutuksia ei ole vielä nähtävissä.

2.2.10 Meri-Helsingin kehittämisohjelma

Kaupunginhallitus kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa ja talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan yhteistyössä kiinteistöviraston, liikuntaviraston, kulttuurikeskuksen, rakennusviraston, Helsingin Sataman ja Korkeasaaren eläintarhan kanssa ehdotuksen Meri-Helsingin kehittämisohjelmaksi toukokuun 2014 loppuun mennessä.

Meri-Helsingin kehittämisohjelman luonnos on valmistunut ja se on kaupunginkansliassa odottamassa toimenpiteitä. Meri-Helsingin kehittämisohjelmassa esitetyjä toimenpiteitä on maankäytön osalta tuettu Kaupunkisuunnitteluvirastossa valmisteilla olevassa Helsingin uudessa yleiskaavassa, yleissuunnitteluosaston merellisessä visiossa ja visiokartassa. Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa on Meri-Helsingin kehittämisohjelmaa tukevat merelliset maankäyttötarpeet sovitettu yhteen uutena merelliset alueet huomioivana merellisen virkistykseen ja matkailun alue- yleiskaavamerkintänä. Merkintää syventää Meri-Helsinki yleiskaavassa rannikko, saaristo, meri ja satamatoiminnot -selvitys ja sen Merellinen Helsinki teemakartta. Yleiskaavaluonnoksessa merellisen maankäytön painopisteet ovat seuraavat: merialueiden virkistyskäyttö, matkailua tukeva Helsingin rantaraitti, uudet merellisen ympärivuotisen

⁴⁹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁵⁰ Kaupunkimarkkinoinnin kehittämis ehdotus, 2014.

⁵¹ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁵² Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

asumisen ratkaisut, virkistys- ja matkailualueet, vesiliikenne, merelliset huolto- ja palvelutoiminnot sekä satamatoimintojen jatkokehittämisen mahdollistaminen.⁵³

Meri-Helsingin kehittämisohjelma on valmistunut ja merellisen Helsingin mahdollisuudet on otettu huomioon myös uudessa yleiskaavassa. Kaupunginkansliasta ei kuitenkaan saatu vastausta, jossa olisi eritelty konkreettisia toimenpiteitä tai vaikutuksia kehittämisohjelman laatimisen lisäksi.

2.2.11 Yritysmyönteisyyden ja työllisyyden toimenpideohjelma

Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta toukokuun 2014 loppuun mennessä valmistelemaan yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusvalvontaviraston ja rakennusviraston kanssa toimenpideohjelman kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi kaupungin eri osissa.

Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta vuoden 2013 loppuun mennessä valmistelemaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysviraston, kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusviraston, hallintokeskuksen oikeuspalveluiden ja hankintakeskuksen kanssa toimenpideohjelman avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi.

Luonnos toimenpideohjelmaksi on esitelty kaupunginhallituksen iltakoulussa 2.6.2014. Ohjelma on viimeistely saatujen palautteiden pohjalta ja tuodaan tiedoksi kaupunginhallitukselle alkuvuodesta 2015. Toimenpideohjelmaan sisältyy 11 laajaa toimenpidekokonaisuutta, joista merkittävää määrää toteutetaan jo. Loput toimenpiteet käynnistetään vaiheittain.⁵⁴

Avaintoimialojen kehittämiseen liittyvissä toimenpiteissä on keskitytty rajattuun joukkoon toimenpiteitä, joissa kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa toimialan kehitykseen. Tavoitteena on toimintaedellytysten luominen – ei yksittäisten yritysten liiketoiminnan kehittäminen. Toimenpideohjelmassa linjataan, mihin erityisesti halutaan panostaa julkisia resursseja, mitkä asiat tekevät Helsingistä kilpailukykyisen avaintoimialoilla sekä millaisten toimenpiteiden ja palveluiden avulla yritystoimintaa käytännössä edistetään.⁵⁵

Keinoja, joilla kaupunki vaikuttaa avaintoimialojen kehitykseen, ovat:

- 1) Kysynnän lisääminen (investoinnit ja julkiset hankinnat)
- 2) Markkinareferenssien ja pilottikohteiden tarjoaminen
- 3) Investointien houkuttelu ja markkinointitoimenpiteet
- 4) Yritysten perustamisen ja kasvun neuvonta
- 5) Uudet rahoitusinstrumentit (6Aika, INKA jne.)

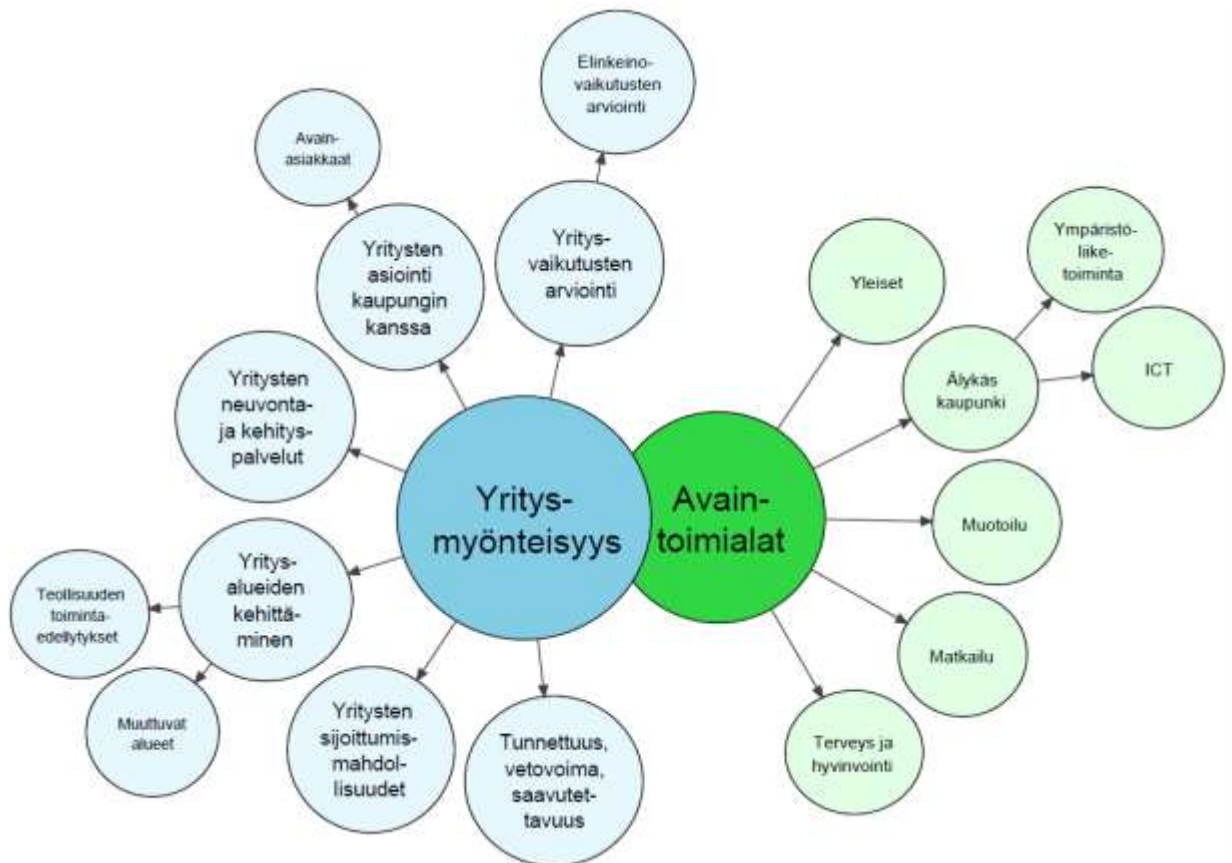
⁵³ Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

⁵⁴ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁵⁵ Suomen yritysmyönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

- 6) Yhteistyö korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa
- 7) Kehittämisohjelmien ja -hankkeiden hallinta
- 8) Maankäytöllä ja tonttipolitiikalla vaikuttaminen⁵⁶

Ohjelman tarkoituksena on ohjata kaupungin yrityksille tarjoamien palveluiden kehittämistä. Lisäksi tavoitteena on, että ohjelman painotukset ja suositukset vaikuttavat kaupungin päätöksiin siltä osin, kuin päätösten kautta on mahdollista parantaa yritystoiminnan edellytyksiä. Toimenpideohjelman toteuttaminen edellyttää, että kaupunki hyödyntää ulkopuolisia rahoitusmahdollisuuksia nykyistä enemmän ja pitkäjänteisemmin sekä suuntaa olemassa olevia rahoitusinstrumentteja kuten innovaatorahastoa ja EU-rahoitusta selkeämmin kilpailukyyn kehittämiseen.⁵⁷

Kuva 1. Yritysmuönteisyyden ja avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamisen toimenpideohjelmakokonaisuus⁵⁸

Ohjelmassa esitetyistä toimenpiteistä osa liittyy erityisesti kaupungin sisäiseen kehittämiseen ja yritysmuönteisyyden vahvistamiseen. Tällöin vastuutahoksi on esitetty kaupungin omaa virastoa tai muuta organisaation osaa. Merkittävä

⁵⁶ Tarkastuslautakunnan 1. jaoston arviointikäynti kaupunginkansliaan 20.1.2015.

⁵⁷ Suomen yritysmuönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

⁵⁸ Suomen yritysmuönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

osa toimenpiteistä on kuitenkin sellaisia, että ne toteutetaan yhteistyössä elinkeinoelämän, tutkimus- ja koulutustahojen tai muiden keskeisten kumppaneiden kanssa.⁵⁹

Vaikutukset syntyvät pääsääntöisesti pidemmällä aikavälillä. Kaupunginkanslian mukaan toimenpideohjelma on toimenpiteiden projektoinnin kautta lisännyt merkittävästi Helsingin mahdollisuutta kehittyä Suomen yritysmyönteisimmäksi kaupungiksi.⁶⁰ Ohjelman toteutumista seurataan ja toteuttamista jatketaan seuraavalle strategiakaudelle. Uuden strategiaohjelman valmistelun yhteydessä toimenpiteet päivitetään.⁶¹

Kaupunginkanslia on laatinut luonnoksen toimenpideohjelmaksi, jossa on runsaasti erilaisia toimenpiteitä. Suuri osa toimenpiteistä on jo käynnissä, mutta vaikutukset ovat nähtävissä vasta pidemmällä aikavälillä.

2.2.12 Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin kehittäminen

Kaupunginhallitus kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa valmistelemaan yhteistyössä kiinteistöviraston, rakennusviraston ja talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa toimenpidesuunnitelman Pasila-Vallila-Kalasadama - akselin kehittämisestä työpaikka- ja yritysvyöhykkeenä vuoden 2013 loppuun mennessä. Toimenpidesuunnitelma on osa laajempaa kaupungin yritysalueiden kehittämisen kokonaisuutta.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on valmistellut yhteistyössä kiinteistöviraston, rakennusviraston ja talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa toimenpidesuunnitelman Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin kehittämisestä. Kaupunkisuunnitteluviraston toteuttamisvastuulla olevista toimenpideohjelman kohdista suurin osa on pitkän aikavälin tai jatkuvia hankkeita. Toimenpideohjelma valmistui vuonna 2013 ja esiteltiin alkuvuodesta 2014.⁶² Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet hyödynnetään jatkossa erityisesti yhteistyössä alueen yritysten kanssa⁶³.

Toimenpideohjelmaa on valmisteltu rinnan käynnissä olevan yleiskaavatyön kanssa. Yleiskaavatyössä Pasila-Vallila-Kalasadama-akseli on nostettu esiin selkeällä tavalla. Yleiskaavassa alue on merkitty liike- ja palvelukeskustan alueeksi, jonka voimakas kehittäminen on osa kaupungin strategiaohjelman mukaista laajempaa kaupungin työpaikkakeskittymien kehittämisen kokonaisuutta. Vallilan teollisuusalueen ja Tukutorin alueen säilyminen ja kehittäminen toimitilapainotteisina alueina vahvistavat myös kaupungin strategisia linjauksia Kalasadama-Vallila-Pasila-akselista elinkeinoelä-

⁵⁹ Suomen yritysmyönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

⁶⁰ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁶¹ Suomen yritysmyönteisin kaupunki 2016 -toimenpideohjelmaluonnos.

⁶² Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

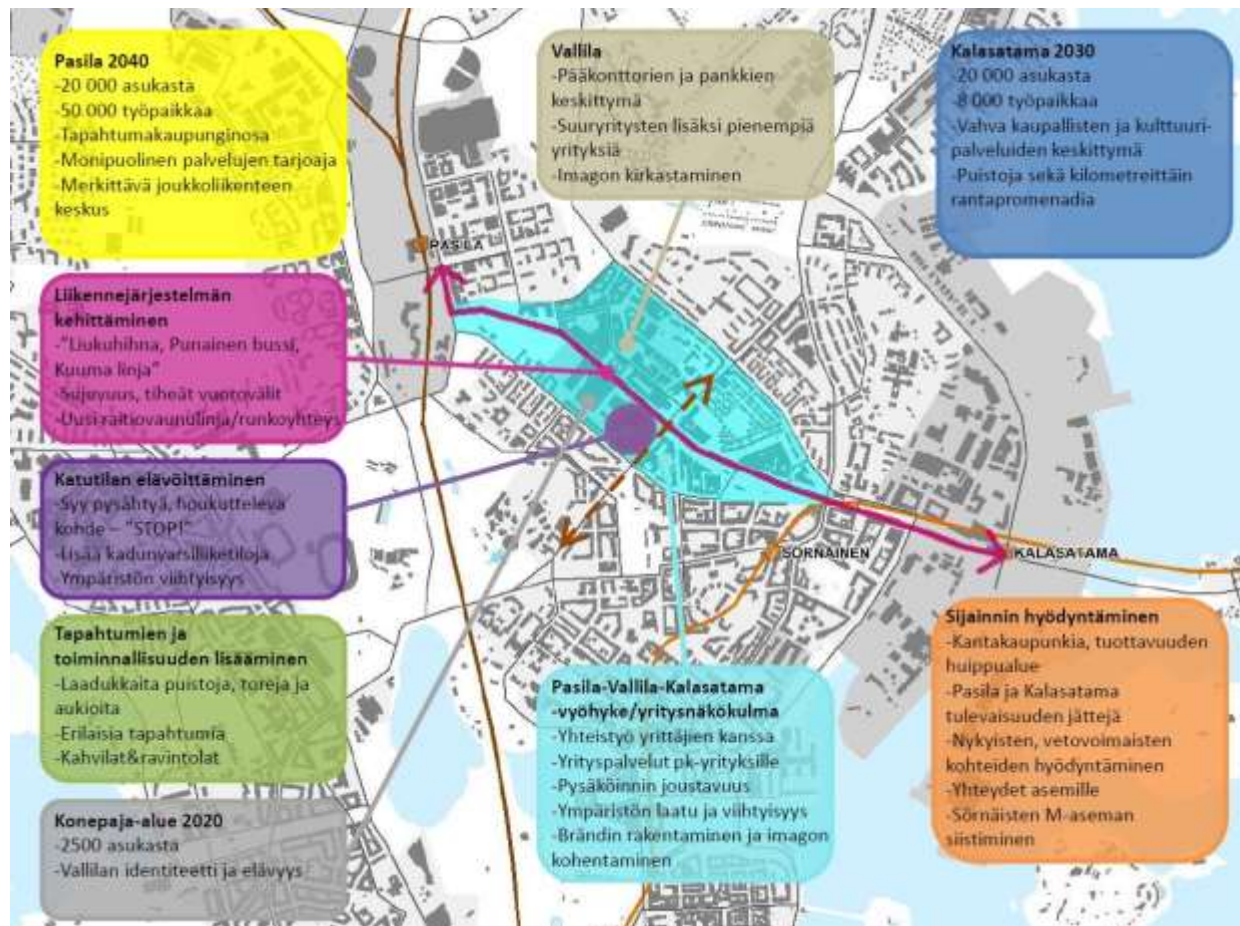
⁶³ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

män toimintaedellytysten näkökulmasta. Yleiskaavassa on merkitty raitiovaunulinjaus Teollisuuskadulle.⁶⁴

Toimenpideohjelman mukaan alueen sijaintia kantakaupungissa kahden tulevaisuuden suuren palvelukeskuksen, Pasilan ja Kalasataman, välissä hyödynnetään ottaen huomioon nykyiset vetovoimaiset kohteet kuten Messukeskus ja Suvilahti. Tärkeää ovat myös yhteydet asemille ja esimerkiksi Sörnäisten metroaseman ympäristön siistiminen. Teollisuuskadusta pyritään rakentamaan alueen viihtyisiä ja houkutteleva pääkatu, jonka varrella on runsaasti kadunvarsiliiketiloija. Alueelle pyritään myös houkuttelemaan kaupunkilaisia vetovoimaisilla tapahtumilla.⁶⁵

Kuva 2. Pasila-Vallila-Kalasatama -akselin toimenpideohjelman yhteenveto.

Samanaikaisesti on jatkettu tiivistä yhteistyötä Vallilan alueen yritysten ja muiden toimijoiden kanssa alueen kehittämiseksi vetovoimaisena työpaikka-alueena. Toimenpide on osa laajempaa kokonaisuutta ja liitetään osaksi toi-

⁶⁴ Kaupunkisuunnitteluviraston vastaus sähköpostikyselyyn 16.1.2015.

⁶⁵ Pasila-Vallila-Kalasatama -akselin kehittäminen työpaikka- ja yritysnyöhykkeenä, 2013.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

menpideohjelmaa kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi.⁶⁶

Suunnitelmalla on ollut jonkin verran positiivisia vaikutuksia. Toimeksianto nosti aluekokonaisuuden esille merkittävänä työpaikkakeskittymänä. Alue on huomioitu uudessa yleiskaavaluonnoksessa omana kokonaisuutenaan. Yhteistyö alueen yritysten kanssa on tiivistä ja suunnitelmassa esitettyjä asioita on pystytty hyödyntämään.⁶⁷

Toimenpideohjelma on siis valmistunut ja sillä on ollut jo joitain vaikutuksia. Merkittävimmät vaikutukset näkyvät todennäköisesti kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä.

2.3 Toimenpiteiden toteuttamisen seuranta ja aikataulu

Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategiaohjelman 24.4.2013 ja kaupunginhallitus teki strategian täytäntöönpanopäätöksen 20.5.2013. Kaupunginhallitukselle raportoidaan strategiaohjelman etenemisestä kaksi kertaa vuodessa. Valtuustolle esiteltiin tammikuussa 2015 strategiaohjelman puoliväliseuranta.

Kaupunginhallituksen täytäntöönpanopäätöksessä asetettiin määräajaksi yritysmyönteisyyden ja työllisyyden toimenpideohjelman sekä Meri-Helsingin kehittämishojelman valmistumiseksi 31.5.2014. Strategiaohjelman seurannassa keväällä 2014 ohjelmien luvattiin valmistuvan kuluvan vuoden kesällä⁶⁸. Strategiaohjelman seurannassa syksyllä 2014 ohjelmien kerrottiin valmistuvan loppuvuonna⁶⁹. Kuitenkaan vuoden 2015 helmikuussa kumpaakaan ohjelmaa ei ole vielä lopullisesti hyväksytty. Strategiaohjelman valmistumisesta on siis kulunut lähes kaksi vuotta, mutta ohjelmia ei ole vielä tuotu päätöksentekoon. Toisaalta yritysmyönteisyyden ja työllisyyden toimenpideohjelman toimenpiteitä on tästä huolimatta koko ajan toteutettu.

Kaupunkimarkkinoinnin kehittämis ehdotuksen valmistumisen määräajaksi asetettiin 31.5.2014 ja Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin kehittämissuunnitelman 31.12.2013. Molemmat valmistuivat määräajassa.

Strategiaohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan muun muassa matkailijoiden, kansainvälisten investointien, työpaikkojen ja yritysten määrää mittaamalla. Kaikille mittareille ei kuitenkaan ole ilmoitettu toteutuneita arvoja vuonna 2013 esimerkiksi valtuuston strategiakauden puoliväliseurannassa tammikuussa 2015.⁷⁰ Kaupunginkanslian mukaan mittarointi on vaikeaa, mutta vai-

⁶⁶ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁶⁷ Kaupunginkanslian vastaus sähköpostikyselyyn 15.1.2015.

⁶⁸ Kaupunginhallitus 7.4.2014, iltakouluasia.

⁶⁹ Kaupunginhallitus 3.11.2014, iltakouluasia.

⁷⁰ Strategiaohjelman mittaristo valtuuston strategiakauden puoliväliseminaarissa, mittaristo päivätty 15.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

kutuksia pyritään seuraamaan. Lisäksi yritysmyönteisyyden mittaamiseen suunnitellaan arviointikriteeristöä yhdessä kuuden tai kymmenen suurimman kaupungin kanssa.⁷¹

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaupunginkanslia ja kaupunkisuunnitteluvirasto ovat ryhtyneet toteuttamaan strategiaohjelmassa 2013–2016 esitettyjä liiketoimintaa edistäviä toimenpiteitä. Kaikkia toimenpiteitä on aloitettu toteuttamaan jossain määrin; osaa on edistetty runsaastikin. Sen sijaan vain harvan toimenpiteen osalta voidaan havaita syntyneen konkreettisia vaikutuksia. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että toimenpiteitä on ryhdytty toteuttamaan vasta viime aikoina. Toisaalta vaikutuksia ei välttämättä seurata systemaattisesti tai niitä ei pystytä luotettavasti mittaamaan ja havainnoimaan.

Strategiakaudella 2009–2012 toteutettujen merkittävimpien toimenpiteiden konkreettisia vaikutuksia ovat muun muassa matkailijoiden määrän kasvu ja Forum Virium -kehitysyhtiön toiminnan vakiintuminen. Myöskään strategiakauden 2009–2012 toimenpiteiden vaikutuksista ei kuitenkaan ole kattavaa tietoa.

Yritysmyönteisyyden toimenpideohjelma sekä Meri-Helsingin kehittämisohjelma eivät ole valmistuneet kaupunginhallituksen edellyttämässä määräajassa. Yritysmyönteisyyden toimenpideohjelman toimenpiteitä on kuitenkin toteutettu koko strategiakauden ajan. Kaikkia liiketoiminnan tavoitteiden seuraamiseen tehtyjä mittareita ei ole vielä päivitetty vuodelta 2013.

4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT

Tarkastuslautakunnan 1. jaosto hyväksyy muistion ja esittää, että aiheesta laaditaan arviointikertomuksen tekstiluonnos.

Arviointia koskevia lisätietoja antavat kaupunkitarkastajat Petri Jäske, puhelin 310 43024 ja Kari Roine, puhelin 310 36548

Petri Jäske

Kari Roine

JAKELU Tarkastuslautakunnan 1. jaosto

⁷¹ Tarkastuslautakunnan 1. jaoston arviointikäynti kaupunginkansliaan 20.1.2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

LÄHTEET

Arviointikäynnit ja kyselyt

Tarkastuslautakunnan 1. jaoston arviointikäynti kaupunginkansliaan
20.1.2015

Sähköpostikysely kaupunginkanslian elinkeino-osastolle 3.12.2014 (vastaus
15.1.2015)

Sähköpostikysely kaupunkisuunnitteluvirastoon 3.12.2014 (vastaus
16.1.2015)

Muut lähteet:

Helsingin kaupungin Internetsivut
<http://www.hel.fi/www/uutiset/fi/kaupunginkanslia/ge-investoi-helsinkiin>
(30.1.2015)

Helsingin kaupungin Internetsivut
<http://www.hel.fi/www/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-tallinna-tunneliyhteyden-esiselvitys-puoltaa-suunnittelun-jatkamista> (12.2.2015)

Kaupunkimarkkinoinnin kehittämisehdotus. Kaupunginkanslia, 2014.

Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin kehittäminen työpaikka- ja yritysvyöhykkeenä. Kaupunkisuunnitteluvirasto, 2013.

Strategiaohjelman seuranta, kaupunginhallitus 7.4.2014 ja 3.11.2014 sekä kaupunginvaltuuston seminaari 29.–30.1.2015.

Suomen yritysmyönteisin kaupunki 2016 (luonnos). Kaupunginkanslia 2015.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

LIITTEET

Liite 1. Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe Liiketoiminnan edistämisen toimenpiteet strategiassa		
Suunnitelman laatija Minna Tiili		Pvm 23.5.2014
Päätös arvioinnista Tarkastuslautakunnan 1. jaosto 4.6.2014		
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 1. jaosto		
Aloittamisaika 6/2014	Valmistumisaika 12/2014	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Petri Jäske, Kari Roine
<p>Arviointiaiheen tausta</p> <p>Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa 2013–2016 yksi neljästä osa-alueesta on ”Elinvoimainen Helsinki”. Osa-alueen tavoitteena on muun muassa se, että Helsinki on Suomen yritysmyönteisin kaupunki vuonna 2016. Tämän tavoitteen ja siihen liittyvien toimenpiteiden lisäksi strategiassa on esitetty paljon muita toimenpiteitä, jotka liittyvät liiketoiminnan edistämiseen. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on esitetty seuraavia:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa kampuksista kehittyä innovaatio- ja liiketoimintakeskittymiä, joissa syntyy uusia yrityksiä ja työpaikkoja.• Helsinki on kansainvälisesti tunnettu kehittämis- ja kokeiluympäristö uusille tuotteille ja palveluille.• Helsinki on tunnettu ympäristöviisas vihreän talouden kaupunki. Resurssitehokkuus paranee sekä omassa toiminnassa että yhteistyössä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. <p>Myös strategian ”Toimiva Helsinki” osa-alueella on tavoite ”Ympäristökriteerien käyttöä lisätään ja resurssitehokkuutta parannetaan” jonka toimenpiteistä yksi liittyy innovatiivisuuden ja uuden liiketoiminnan edistämiseen.</p> <p>Kaiken kaikkiaan strategiasta voidaan poimia 10 toimenpidettä arvioinnin kohteeksi. Ne ovat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Östersundomista suunnitellaan uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilottialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille.- Muissa aluerakentamisprojekteissa hyödynnetään alueiden erityispiirteet uuden liiketoiminnan edistämiseksi. Uusia asuin- ja työpaikka-alueita hyödynnetään uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämis-, kokeilu- ja käyttöönottoympäristöinä.- Selvitetään mahdollisuudet luoda Helsinkiin terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä, johon sijoittuisi käyttäjälähtöistä tuote- ja palvelukehitystä tekeviä yrityksiä sekä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita.- Käynnistetään uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon sekä energiatehokkuuteen liittyviä kokeiluja.- Rakennetaan kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa siten, että yritysten kilpailukyky ja ympäristövastuullisuus vahvistuvat ja syntyy uutta innovatiivista liiketoimintaa esimerkiksi älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkuuden ja hiilineutraalien		

tuotteiden ympärille.

- Edistetään uudenlaisten ympäristö- ja energiateknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa yhteistyössä yritysten sekä tutkimus- ja kehittämistahojen kanssa
- Elinkeinoelämän ja kaupungin kumppanuuksia edistetään siten, että ympäristö vastuullisuus vahvistuu ja syntyy innovatiivista ja uutta liiketoimintaa älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkaiden palveluiden ja hiilineutraalien tuotteiden ympärille.
- Toteutetaan yhteistyössä yliopistojen kanssa toimenpiteet sellaisten yritysten houkuttelemiseksi Viikin tiedepuistoon, Kumpulan kampukselle ja Meilahteen, jotka hyötyvät kyseisten kampusten läheisyydestä.
- Suunnitellaan Metropolia Ammattikorkeakoulun Myllypuron kampusalue. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan liiketoimintaedellytysten luominen kampuksen yhteyteen.
- Tiivistetään yhteistyötä vuoden 2013 alussa aloittavan uuden Taideyliopiston kanssa.

Strategiaohjelman hankeseurannan mukaan (Khs iltakoulu 7.4.2014) on käynnissä yritysmuonnteisyyden ja työllisyyden lisäämisen toimenpideohjelman valmistelu (valmistuu 6/2014). Samassa yhteydessä valmistuu avaintoimialojen kasvuedellytysten toimenpideohjelma ja terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymään liittyvä valmistelutyö. Yritysmuonnteisyyden ja työllisyyden lisäämisen sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten toimenpideohjelman sisältö tulee huomioida arvioinnissa. Sen tarkoituksena oli muun muassa kartoittaa ja kehittää kaupungin käytettävissä olevia elinkeinopoliittisia keinoja.

Taloudellinen näkökulma

Uuden liiketoiminnan syntyminen Helsinkiin toisi verotuloja. Talouden epävarmuus on suurta tällä hetkellä, joten talouskasvun luominen houkuttelemalla yrityksiä ja tukemalla uuden liiketoiminnan syntymistä on tärkeää.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Tarkastuslautakunta arvioi elinkeinostrategiaa vuonna 2010, mutta siitä annetut suositukset eivät ole relevantteja tämän arvioinnin yhteydessä.

Arvioinnin tavoitteet

Tavoitteena on arvioida, onko strategiaohjelmassa mainittuja toimenpiteitä alettu toteuttaa. Valtuusto on hyväksynyt strategiaohjelman 24.4.2013, joten arviointiajankohtana syksyllä 2014 aikaa toimenpiteiden toteuttamiseen on ollut noin 1,5 vuotta. Kustakin toimenpiteestä arvioidaan:

4. Onko toimenpide käynnistynyt?
5. Mihin toimenpiteisiin kaupunki aikoo ryhtyä?
6. Onko jo käynnistetyillä toimenpiteillä havaittu vaikutuksia?

Jos toimenpiteitä ei ole vielä lainkaan toteutettu ja arviointi jäisi siten liian suppeaksi, voidaan ottaa arvioinnin kohteeksi strategiaohjelmasta 2009–2012 toimenpiteitä, jotka liittyivät yritysten liiketoiminnan kasvun edellytyksistä huolehtimiseen ja yrityksille suunnattujen palvelujen kehittämiseen. Vanhassa strategiaohjelmassa oli myös toimenpide ”Helsingin kehittäminen maailmanluokan liiketoimintakeskuksena”.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Rajaukset

Yhteistyö yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa on mahdollista rajata pois. Metropolia Ammattikorkeakoulun Myllypuron kampusalueen osalta toimenpiteen arviointi ei vielä onnistu kuin hyvin rajallisesti suunnitteluvaiheen perusteella.

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine

Liite 2. Arvioinnin kohteena olleet toimenpiteet

Helsingin kaupungin strategiaohjelma 2013–2016
Östersundomista suunnitellaan uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilot-tialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille.
Muissa aluerakentamisprojekteissa hyödynnetään alueiden erityispiirteet uuden liiketoiminnan edistämisessä. Uusia asuin- ja työpaikka-alueita hyödynnetään uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämis-, kokeilu- ja käyttöönottoympäristöinä.
Selvitetään mahdollisuudet luoda Helsinkiin terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä, johon sijoittuisi käyttäjälähtöistä tuote- ja palvelukehitystä tekeviä yrityksiä sekä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita.
Käynnistetään uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon sekä energiatehokkuuteen liittyviä kokeiluja.
Edistetään uudenlaisten ympäristö- ja energiateknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa yhteistyössä yritysten sekä tutkimus- ja kehittämistahojen kanssa. <i>(Päällekkäinen mm. seuraavan toimenpiteen kanssa; ei käsitelty muistiossa)</i>
Elinkeinoelämän ja kaupungin kumppanuuksia edistetään siten, että ympäristövastuullisuus vahvistuu ja syntyy innovatiivista ja uutta liiketoimintaa älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkaiden palveluiden ja hiilineutraalien tuotteiden ympärille.
Toteutetaan yhteistyössä yliopistojen kanssa toimenpiteet sellaisten yritysten houkuttelemiseksi Viikin tie-depuistoon, Kumpulankampukselle ja Meilahteen, jotka hyötyvät kyseisten kampusten läheisyydestä.
Suunnitellaan Metropolia Ammattikorkeakoulun Myllypuron kampusalue. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan liiketoimintaedellytysten luominen kampusen yhteyteen.
Tiivistetään yhteistyötä vuoden 2013 alussa aloittavan uuden Taideyliopiston kanssa.

Strategiaohjelman toimeenpanopäätös
Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan yhteistyössä kiinteistöviraston, kaupunkisuunnitteluviraston ja hallintokeskuksen viestintäosaston kanssa ehdotuksen kaupunkimarkkinoinnin kehittämisestä toukokuun 2014 loppuun mennessä.
Kaupunginhallitus kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa ja talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan yhteistyössä kiinteistöviraston, liikuntaviraston, kulttuurikeskuksen, rakennusviraston, Helsingin Sataman ja Korkeasaaren eläintarhan kanssa ehdotuksen Meri-Helsingin kehittämisohjelmaksi toukokuun 2014 loppuun mennessä.
Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta toukokuun 2014 loppuun mennessä valmistelemaan yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusvalvontaviraston ja rakennusviraston kanssa toimenpideohjelman kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi kaupungin eri osissa.
Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta vuoden 2013 loppuun mennessä valmistelemaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysviraston, kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusviraston, hallintokeskuksen oikeuspalveluiden ja hankintakeskuksen kanssa toimenpideohjelman avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi. <i>(yhdistetty edelliseen)</i>
Kaupunginhallitus kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa valmistelemaan yhteistyössä kiinteistöviraston, rakennusviraston ja talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa toimenpidesuunnitelman Pasila-Vallila-Kalasadama - akselin kehittämisestä työpaikka- ja yritysvyöhykkeenä vuoden 2013 loppuun mennessä. Toimenpidesuunnitelma on osa laajempaa kaupungin yritysalueiden kehittämisen kokonaisuutta.
Kaupunginhallitus kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta toukokuun 2014 loppuun mennessä selvittämään yhteistyössä sosiaali- ja terveysviraston, kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston ja alan toimijoiden kanssa mahdollisuudet luoda terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä Helsinkiin.

HELSINGIN KAUPUNKI
TARKASTUSVIRASTO

29(29)

ARVIOINTIMUISTIO
Julkinen tarkastuslautakunnan annettua
arviointikertomuksen vuodelta 2014
(Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)
19.2.2015

Kaupunkitarkastajat Petri Jäske ja
Kari Roine
